

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1919.

Andra kammaren.

Nr 53.

Fredagen den 23 maj.

Kl. 1.30 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 16 och den 17 innevarande maj.

§ 2.

Sedan riksdagens båda kamrar förehaft och godkänt de uti statsutskottets memorial nr 99, punkten 1, bankoutskottets memorial nr 45, punkterna 1 och 2, bevillningsutskottets memorial nr 40, jordbruksutskottets memorial nr 86, statsutskottets memorial nr 125, bankoutskottets memorial nr 56 samt statsutskottets memorial nr 143 föreslagna voteringspropositioner rörande åtskilliga frågor, i vilka kamrarna fattat stridiga beslut, samt bestämt blivit, att vederbörliga omröstningar över de olika besluten skulle denna dag äga rum, så anställdes nu omröstningar enligt nedan intagna voteringspropositioner i följande ordning, nämligen:

*Gemensamma
omröstningar.*

Första omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial nr 99, punkt 1).

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må till räntefria lån för underlättande av studiemöjligheterna för begåvade, fattiga lärjungar vid offentliga läroanstalter av skilda slag ävensom till bestridande av vissa med låneverksamheten förbundna kostnader på extra stat för år 1920 bevilja ett reservationsanslag av 100,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren, beslutat till räntefria lån för underlättande av studiemöjligheterna för begåvade, fattiga lärjungar vid offentliga läroanstalter av skilda slag ävensom till bestridande av vissa med låneverksamheten förbundna kostnader på extra stat för år 1920 bevilja ett reservationsanslaget av 150,000 kronor.»

Sedan voteringssedlarna blivt avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl

Gemensamma omröstningar. (Forts.)

därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 58 Ja och 143 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivt av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 88 Ja och 43 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 58 Ja och 143 Nej,

sammanräkningen visade 146 Ja och 186 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivt av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Andra omröstningen:

(enligt bankoutskottets memorial nr 45, punkt 1).

»Den, som i likhet med första kammaren vill bifalla vad utskottet hemställt eller att riksdagen må

dels till beredande av pensionsförbättring åt viss personal vid armén under tionde huvudtiteln bevilja

å tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag av 223,000 kronor samt

å extra stat för år 1920 ett förslagsanslag av 400,000 kronor, *dels* godkänna av föredragande departementschefen förordade grunder för pensionsförbättringens utgående,

dock att § 4 i nämnda grunder skall erhålla följande ändrade lydelse:

1. Pensionsförbättring tillkommer endast den, som vid avgång efter uppnådd åldersgräns är berättigad till såväl pension som fyllnadspension samt därjämte fått åtnjuta tillfällig löneförbättring enligt av riksdagen år 1918 eller senare godkända grunder.

2. Den, som, jämlikt punkt 4 i gällande grunder för pensioneringen av arméns befäl och underbefäl med vederlikar, avgår med fyllnadspension i lägre tjänstegrad än den, han vid avgången innehar, äger åtnjuta pensionsförbättring med det belopp, som skolat tillkomma honom, därest han vid avskedet innehaft nämnda lägre tjänstegrad.

3. Den, som åtnjuter lön på rikets stat eller pension från andra allmänna medel än dem, som äro anvisade för arméns pensionering, och av sådan anledning har att vidkännas minskning i pension eller fyllnadspension, äger, utan hinder av stadgandet i mom. 1, uppbära honom eljest tillkommande pensionsförbättring oavkortad, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren bifallit Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 276 och således beslutit *dels* till beredande av pensionsförbättring åt viss personal vid armén under tionde huvudtiteln bevilja

å tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag av 155,000 kronor samt å extra stat för år 1920 ett förslagsanslag av 335,000 kronor, dels godkänna av föredragande departementschefen förordade grunder för pensionsförbättringens utgående, i hithörande del så lydande:

*Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)*

§ 4.

1. Pensionsförbättring tillkommer endast den, som vid avgång efter uppnådd åldersgräns är berättigad till såväl pension som fyllnadspension samt därjämte vid avgången åtnjuter tillfällig löneförbättring enligt av riksdagen år 1918 eller senare godkända grunder.

2. Den, som, jämlikt punkt 4 i gällande grunder för pensioneringen av arméns befäl och underbefäl med vederlikar, avgår med fyllnadspension i lägre tjänstegrad än den, han vid avgången innehar, äger åtnjuta pensionsförbättring med det belopp, som skolat tillkomma honom, därest han vid avskedet innehaft nämnda lägre tjänstegrad.

3. Den, som avgått från tjänsten under år 1918 eller vid slutet av samma år, äger åtnjuta pensionsförbättring med hälften av det belopp, som enligt ovan angivna grunder eljest skolat tillkomma honom.

4. Den, som åtnjuter lön på rikets stat eller pension från andra allmänna medel än dem, som äro anvisade för arméns pensionering, och av sådan anledning har att vidkännas minskning i pension eller fyllnadspension, äger, utan hinder av stadgandet i mom. 1, uppbära honom eljest tillkommande pensionsförbättring oavkortad.»

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 64 Ja och 137 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 63 Ja och 67 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

roster eller	64 Ja och 137 Nej,
sammanräkningen visade	127 Ja och 204 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Tredje omröstningen:

(enligt bankoutskottets memorial nr 45, punkt 2).

»Den, som i likhet med första kammaren vill bifalla vad utskottet hemställt, eller att riksdagen må

dels till beredande av pensionsförbättring åt viss personal vid marinen under tionde huvudtiteln bevilja

å tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag av 63,000 kronor samt

Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)

å extra stat för år 1920 ett förslagsanslag av 93,000 kronor,
dels godkänna av föredragande departementschefen förordade
grunder för pensionsförbättringens utgående, dock att § 4 i nämnda
grunder skall erhålla följande ändrade lydelse:

1. Pensionsförbättring tillkommer endast den, som vid avgång
efter uppnådd åldersgräns är berättigad till såväl pension som fyll-
nadspension samt därjämte fått åtnjuta tillfällig löneförbättring en-
ligt av riksdagen år 1918 eller senare godkända grunder.

2. Den, som avgår med pension och fyllnadspension i lägre lö-
negrad än den, han vid avgången innehar, äger åtnjuta pensionsför-
bättring med det belopp, som skolat tillkomma honom, därest han vid
avskedet innehafte nämnda lägre lönegrad.

3. Den, som åtnjuter lön på rikets stat eller pension från andra
allmänna medel än dem, som äro anvisade för pensionering av flot-
tans befäl och underbefäl med vederlikar, och av sådan anledning
icke är berättigad till fyllnadspension, äger, utan hinder av stadgan-
det i mom. 1, uppbära honom eljest tillkommande pensionsförbättring
oavkortad, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren bifal-
lit Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 302 och således beslutit
dels till beredande av pensionsförbättring åt viss personal vid
marinen under tionde huvudtiteln bevilja

å tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag av 40,000 kronor
samt

å extra stat för år 1920 ett förslagsanslag av 70,000 kronor,
dels godkänna av föredragande departementschefen förordade
grunder för pensionsförbättringens utgående, i hithörande del så ly-
dande:

§ 4.

1. Pensionsförbättring tillkommer endast den, som vid avgång
efter uppnådd åldersgräns är berättigad till såväl pension som fyll-
nadspension samt därjämte vid avgången åtnjuter tillfällig löneför-
bättring enligt av riksdagen år 1918 eller senare godkända grunder.

2. Den, som avgår med pension och fyllnadspension i lägre lö-
negrad än den, han vid avgången innehar, äger åtnjuta pensionsför-
bättring med det belopp, som skolat tillkomma honom, därest han
vid avskedet innehafte nämnda lägre lönegrad.

3. Den, som avgått från tjänsten under år 1918 eller vid slutet
av samma år, äger åtnjuta pensionsförbättring med hälften av det
belopp, som enligt ovan angivna grunder eljest skolat tillkomma ho-
nom.

4. Den, som åtnjuter lön på rikets stat eller pension från andra
allmänna medel än dem, som äro anvisade för pensionering av flot-
tans befäl och underbefäl med vederlikar, och av sådan anledning
icke är berättigad till fyllnadspension, äger, utan hinder av stadgan-
det i mom. 1, uppbära honom eljest tillkommande pensionsförbätt-
ring oavkortad.»

Sedan voteringssedlarna blivt avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringsedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits. företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 62 Ja och 140 Nej.

*Gemensamma
omröstningar.*
(Forts.)

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivt av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 59 Ja och 70 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens
röster eller 62 Ja och 140 Nej,
sammanräkningen visade 121 Ja och 210 Nej,
och hade alltså beslut i denna fråga blivt av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Fjärde omröstningen:

(enligt bevillningsutskottets memorial nr 40).

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att de i 9 § 1 mom. i gällande bevillningsförordning skall under beteckning d) införas ett så lydande tillägg:

d) i fråga om andra skattskyldiga än inländska aktiebolag och solidariska bankbolag halva beloppet av utdelning å aktier eller lotter i sådana bolag;

samt att 10 § i de vid förordningen fogade »Särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen» skall erhålla följande ändrade avfattning:

10 §.

Vid tillämpning av 12 § 1 mom. i bevillningsförordningen, angående befrielse från eller lindring i bevillning för inkomst av kapital eller arbete, skall den skattskyldiges eller, i fråga om äkta makar, deras behållna avkomst nästföregående år såväl av vederbörande då tillhörig fast egendom som ock av sådan särskilt beskattad rörelse, som idkats å annan ort än den, där den skattskyldige är mantalsskriven, tagas i beräkning vid bestämmandet av de sammanräknade årsinkomsterna, varvid i fråga om fast egendom iakttages, att inkomst av jordbruksfastighet beräknas till 6 procent och inkomst av annan fastighet till 5 procent av taxeringsvärdet. *Utdelning å aktier i inländska aktiebolag och å lotter i solidariska bankbolag skall tagas i beräkning till sitt fulla belopp.* Om sålunda skattskyldig finnes i sin mantalsskrivningsort hava haft t. ex. 450 kronors inkomst av kapital eller arbete samt tillika ägt stadsfastighet, taxerad till 2,000 kronor, och vilken alltså bör upptagas till 100 kronors avkomst, så att hans sammanräknade årsinkomst uppgått till 550 kronor, får enligt föreskriften i andra stycket av det ifrågavarande momentet, jämfört med vad ovan sagts, sådan skattskyldig tillgodonjuta bevillningsfrihet för ett belopp av 450 kronor och kommer således i det förutsatta fallet icke att erlægga någon bevillning för inkomst, var-

Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)

emot den skattskyldige, som jämte 450 kronors inkomst av kapital eller arbete tillika ägt stadsfastighet, taxerad till 30,000 kronor, och vilken alltså bör upptagas till 1,500 kronors inkomst, skall erlägga full bevillning för de 450 kronorna. Har gift man haft 1,500 kronors inkomst av kapital eller arbete och hustrun 400 kronors inkomst av tjänst, så att deras sammanlagda inkomst utgjort 1,900 kronor, skall vardera taxeras för hela sin inkomst och därför erlägga bevillning utan avdrag. *Om slutligen skattskyldig haft 400 kronors inkomst av arbete och 900 kronors utdelning å aktier i inländskt aktiebolag eller å lotter i solidariskt bankbolag eller således tillhoppa 1,300 kronor i årsinkomst, äger han åtnjuta bevillningsfritt avdrag med 300 kronor. Enär utdelning av ifrågavarande slag enligt 9 § 1 mom, i bevillningsförordningen skall vid taxeringen inberäknas till endast halva sitt belopp, skall i detta fall utgöras bevillning för 550 kronor,*

röstar

Jå;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat,

att i 9 § 1 mom. bevillningsförordningen skall under beteckningen d) upptagas följande tillägg:

d) *i fråga om andra skattskyldiga än inländska aktiebolag och solidariska bankbolag utdelning å aktier eller lotter i sådant bolag;*

samt att 10 § i »Särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen» skall erhålla följande ändrade lydelse:

10 §.

Vid tillämpning av 12 § 1 mom. i bevillningsförordningen, angående befrielse från eller lindring i bevillning för inkomst av kapital eller arbete, skall den skattskyldiges eller, ifråga om äkta makar, deras behållna avkomst nästföregående år såväl av vederbörande då tillhörig fast egendom som ock av sådan särskilt beskattad rörelse, som idkats å annan ort än den, där den skattskyldige är mantalsskriven, tagas i beräkning vid bestämmandet av de sammanräknade årsinkomsterna, varvid i fråga om fast egendom iakttages, att inkomst av jordbruksfastighet beräknas till 6 procent och inkomst av annan fastighet till 5 procent av taxeringsvärdet. Om sålunda skattskyldig finnes i sin mantalskrivningsort hava haft t. ex. 450 kronors inkomst av kapital eller arbete samt tillika ägt stadsfastighet, taxerad till 2,000 kronor, och vilken alltså bör upptagas till 100 kronors avkomst, så att hans sammanräknade årsinkomst uppgått till 550 kronor, får enligt föreskriften i andra stycket av det ifrågavarande momentet, jämfört med vad ovan sagts, sådan skattskyldig tillgodonjuta bevillningsfrihet för ett belopp av 450 kronor och kommer således i

det förutsatta fallet icke att erlægga någon bevillning för inkomst, varemot den skattskyldige, som jämte 450 kronors inkomst av kapital eller arbete tillika ägt stadsfastighet, taxerad till 30,000 kronor, och vilken alltså bör upptagas till 1,500 kronors inkomst, skall erlægga full bevillning för de 450 kronorna. Har gift man haft 1,500 kronors inkomst av kapital eller arbete och hustrun 400 kronors inkomst av tjänst, så att deras sammanlagda inkomst utgjort 1,900 kronor, skall vardera taxeras för hela sin inkomst och därför erlægga bevillning utan avdrag.»

*Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)*

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringsedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 51 Ja och 150 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 97 Ja och 33 Ne vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller	51 Ja och 150 Nej,
sammanräkningen visade	148 Ja och 183 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Femte omröstningen:

(enligt jordbruksutskottets memorial nr 86).

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må för beredande av lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor i huvudsaklig överensstämmelse med de av chefen för jordbruksdepartementet i statsrådsprotokollet för den 18 mars 1919 tillstyrkta grunder anvisa såsom förslagsanslag

dels å tilläggsstat för år 1919 29,000,000 kronor,
dels ock å extra stat för år 1920 5,000,000 kronor,

röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen för beredande av lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor i huvudsaklig överensstämmelse med de av chefen för jordbruksdepartementet i statsrådsprotokollet för den 18 mars 1919 tillstyrkta grunder anvisat såsom förslagsanslag

dels å tilläggsstat för år 1919 30,000,000 kronor,
dels ock å extra stat för år 1920 6,000,000 kronor.»

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringsedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl

Gemensamma omröstningar. (Forts.)
 därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befunns att omröstningen utfallit med 100 Ja och 102 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 100 Ja och 30 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens
 röster eller 100 Ja och 102 Nej,
 sammanräkningen visade 200 Ja och 132 Nej,
 och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Sjätte omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial nr 125).

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må dels godkänna följande avlöningsstat för kommerskollegium, att tillämpas från och med år 1920:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Summa	
	kronor	kronor	kronor	kronor	
Generaldirektör och chef (arvode)	—	—	—	15,000	
1 byrådirektör	4,200	2,000	600	6,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
3 byrådirektörer	12,600	6,000	1,800	20,400	
1 byrådirektör och överinspektör	4,400	2,500	600	7,500	
1 sekreterare	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 kamrerare	3,600	1,800	400	5,800	
— — — — —	—	—	—	—	
— — — — —	—	—	—	—	
Summa kronor	—	—	—	352,400	

dels ock till upprätthållande av kommerskollegii verksamhet under år 1920 bevilja å ordinarie stat ett anslag av 352,400 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren, dels godkänt följande avlöningsstat för kommerskollegium, att tillämpas från och med år 1920:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Summa	
	kronor	kronor	kronor	kronor	
Generaldirektör och chef (arvode)	—	—	—	15,000	
1 byråchef	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
4 byråchefer	20,000	10,000	2,400	32,400	
1 byrådirektör	4,200	2,000	600	6,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 byrådirektör och överinspektör	4,400	2,500	600	7,500	
1 navigationsskoleinspektör	4,400	2,500	600	7,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 skeppsmättningsöverkontrollör och överinspektör	4,400	2,500	600	7,500	
1 sjöåklagare, arvode	—	—	—	3,000	
1 sekreterare	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
3 sekreterare	10,800	5,400	1,200	17,400	
1 kamrerare	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 förste byråingenjör	3,600	1,800	400	5,800	
3 förste byråingenjörer	10,800	5,400	1,200	17,400	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 teknisk konsulent	3,600	1,800	400	5,800	
1 sjötekniskt biträde	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 förste aktuarie	3,600	1,800	400	5,800	
2 förste aktuarier	7,200	3,600	800	11,600	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 redaktör	3,600	1,800	400	5,800	
1 notarie	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
4 notarier	8,800	6,000	1,200	16,000	
1 aktuarie	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor, efter 10 år med ytterligare 200 kronor och efter 15 år med än ytterligare 200 kronor; skolande av varje avlöningsförhöjning 100 kronor anses tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar.
2 aktuarier	4,400	3,000	600	8,000	
1 registrator	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 3 år kan lönen höjas med 100 kronor, efter 6 år med ytterligare 100 kronor och efter 9 år med än ytterligare 100 kronor.
1 kvinnligt biträde av tredje graden	1,500	700	200	2,400	
3 kvinnliga biträden av tredje graden	4,500	2,100	600	7,200	} Efter 3 år kan lönen höjas med 100 kronor, efter 6 år med ytterligare 100 kronor och efter 9 år med än ytterligare 100 kronor.
1 kvinnligt biträde av andra graden	1,300	500	200	2,000	
6 kvinnliga biträden av andra graden	7,800	3,000	1,200	12,000	} Efter 3 år kan lönen höjas med 100 kronor, efter 6 år med ytterligare 100 kronor och efter 9 år med än ytterligare 100 kronor.
1 kvinnligt biträde av första graden	1,100	300	200	1,600	
13 kvinnliga biträden av första graden	14,300	3,900	2,600	20,800	
1 förste vaktmästare	1,100	650	150	1,900	} Efter 3 år kan lönen höjas med 100 kronor, efter 6 år med ytterligare 100 kronor och efter 9 år med än ytterligare 100 kronor.
1 vaktmästare	900	550	150	1,600	
4 vaktmästare	3,600	2,200	600	6,400	
Till extra personal, vikariatsersättningar, sakkunniga m. m.	—	—	—	82,700	
Summa kronor	—	—	—	349,400	

Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)

dels ock till upprätthållande av kommerskollegii verksamhet under år 1920 beviljat å ordinarie stat ett anslag av 349,400 kronor.»

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 71 Ja och 127 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 78 Ja och 50 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 71 Ja och 127 Nej,

sammanräkningen visade 149 Ja och 177 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Sjunde omröstningen:

(enligt bankoutsrottets memorial nr 56).

»Den, som i likhet med första kammaren vill bifalla vad utskottet i utlåtandet hemställt eller att Kungl. Maj:ts proposition nr 255 icke måtte av riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren, med avslag å utskottets hemställan, bifallit Kungl. Maj:ts proposition i ämnet och således beslutit att *dels* medgiva, att för extra biträdet hos skolöverstyrelsen Carl Henrik Nilsson må hos nämnda överstyrelse med ingången av år 1920 inrättas en personlig tjänst, med de åligganden för Nilsson såsom innehavare av omförmälda tjänst, som av överstyrelsen bestämmas, samt med skyldighet för Nilsson såväl att i tillämpliga delar vara underkastad de för överstyrelsens ordinarie befattningshavare i allmänhet för åtnjutande av vid nyss-nämnda tidpunkt gällande avlöningsförmåner stadgade villkoren och bestämmelserna, som ock att vid den ålder, då annan manlig ordinarie befattningshavare hos överstyrelsen är skyldig att avgå från tjänsten, mot åtnjutande av pension, beräknad efter samma grunder, som stadgats beträffande civila tjänstinnehavare i allmänhet, fråntäda sin ifrågavarande befattning,

dels ock för berörda ändamål på allmänna indragningsstaten anvisa till årlig avlöning åt Nilsson ett belopp av 3,500 kronor, därav 2,000 kronor lön, 1,200 kronor tjänstgöringspenningar och 300

kronor ortstillägg, jämte tre ålderstillägg till lönen, vart och ett å 500 kronor, att utgå det första efter fem, det andra efter tio och det tredje efter femton års väl vitsordad tjänstgöring.»

*Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)*

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 73 Ja och 129 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 81 Ja och 41 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 73 Ja och 129 Nej,

sammanräkningen visade 154 Ja och 170 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Åttonde omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial nr 143).

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må

1) godkänna

dels följande lydelse av § 2 i förslaget till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägget:

»Grundtalet bestämmes sålunda, att sedan, med ledning av genom socialstyrelsens försorg verkställda beräkningar rörande den efter ingången av augusti månad 1914 inträdde ökningen i levnadskostnader, av Kungl. Maj:t fastställts det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, nämnda tal minskas med en femtedel därav, varvid, för det fall, att det sålunda erhållna talet icke är jämnt delbart med 3, detsamma, därest det med högst 1 $\frac{1}{2}$, understiger närmast högre med 3 jämnt delbara tal, höjes till sistnämnda tal, men eljest sänkes till närmast lägre med 3 jämnt delbara tal.»

dels ock följande lydelse av den till förslaget hörande övergångsbestämmelsen:

»Denna kungörelse träder i kraft dagen efter den, då kungörelsen, enligt därå meddelad uppgift, utkommit från trycket i Svensk författningssamling, samt gäller till och med den 30 juni 1920; dock att enligt de i kungörelsen meddelade bestämmelser dyrtidstillägg skall utgå även för den del av år 1919, som förflutit innan kungörelsens ikraftträdande, varjämte skall iakt-

Gemensamma omröstningar. tagas, att för de två första kvartalen av samma år det i § 2 omförmälda grundtal skall vara 135.»

(Forts.)

2) i avseende å dyrtidstillägget för år 1919

b) för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid nedannämnda verk och institutioner å tilläggsstat för år 1919 anvisa

under sjätte huvudtiteln:

för försäkringsinspektionen ett reservationsanslag å kronor 32,000,
att av bidrag till försäkringsinspektionen direkt utgå;
för statens biografbyrå ett reservationsanslag å kronor 15,500
att av avgifter för granskning av biografbilder direkt utgå;

under sjunde huvudtiteln:

för mynt- och justeringsverket ett reservationsanslag å kronor 58,000
att av inkomst av myntning och justering direkt utgå;
för patent- och registreringsverket ett reservationsanslag å kronor 285,000
att av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel direkt utgå; samt
för bankinspektionen ett reservationsanslag å kronor 21,000
att av bidrag till bankinspektionen direkt utgå;

c) till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid verk och institutioner, som icke här ovan särskilt angivits, å tilläggsstat för år 1919 såsom förslagsanslag anvisa

under andra huvudtiteln	kronor	3,250,000
» tredje	»	»	500,000
» fjärde	»	»	26,000,000
» femte	»	»	17,000,000
» sjätte	»	»	9,500,000
» sjunde	»	»	10,500,000
» åttonde	»	»	10,750,000

3) i avseende å dyrtidstillägget för år 1920

a) till bestridande av kostnaderna för nämnda förmån åt statens befattningshavare och pensionärer m. fl. vid sidan av huvudtitlarna såsom avsättning å 1920 års riksstat anvisa ett förslagsanslag, högst kronor 110,000,000

röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren

1) godkänt

dels följande lydelse av § 2 i förslaget till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägget:

Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)

»Grundtalet bestämmes sålunda, att sedan, med ledning av genom socialstyrelsens försorg verkställda beräkningar rörande den efter ingången av augusti månad 1914 inträdda ökningen i levnadskostnader, av Kungl. Maj:t fastställts det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, nämnda tal minskas med en niondel därav, varvid, för det fall, att det sålunda erhållna talet icke är jämnt delbart med 3, detsamma, därest det med högst $1\frac{1}{2}$ understiger närmast högre med 3 jämnt delbara tal, höjes till sistnämnda tal, men eljest sänkes till närmast lägre med 3 jämnt delbara tal.»

dels ock följande lydelse av den till förslaget hörande övergångsbestämmelsen:

»Denna kungörelse träder i kraft dagen efter den, då kungörelsen, enligt därå meddelad uppgift, utkommit från trycket i Svensk författningssamling, samt gäller till och med den 30 juni 1920; dock att enligt de i kungörelsen meddelade bestämmelser dyrtidstillägg skall utgå även för den del av år 1919, som förflutit innan kungörelsens ikraftträdande, varjämte skall iakttagas, att för de två första kvartalen av samma år det i § 2 omförmälda grundtal skall vara 147.»

2) i avseende å dyrtidstillägget för år 1919

b) för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid nedannämnda verk och institutioner å tilläggsstat för år 1919 anvisat

under sjätte huvudtiteln:

för försäkringsinspektionen ett reservationsanslag å kronor 34,900
att av bidrag till försäkringsinspektionen direkt utgå;
för statens biografbyrå ett reservationsanslag å kronor 16,900,
att av avgifter för granskning av biografbilder direkt utgå;

under sjunde huvudtiteln:

för mynt- och justeringsverket ett reservationsanslag å kronor 62,200
att av inkomst av myntning och justering direkt utgå;
för patent- och registreringsverket ett reservationsanslag å kronor 313,200,
att av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel direkt utgå; samt
för bankspektionen ett reservationsanslag å .. kronor 22,900,
att av bidrag till bankspektionen direkt utgå;

Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)

c) till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid verk och institutioner, som icke här ovan särskilt angivits, å tillägsstat för år 1919 såsom förslagsanslag anvisat

under andra huvudtiteln	kronor	3,595,000
» tredje »	»	528,000
» fjärde »	»	28,400,000
» femte »	»	18,695,000
» sjätte »	»	10,250,000
» sjunde »	»	11,250,000
» åttonde »	»	11,770,000;

3) i avseende å dyrtidstillägget för år 1920

a) till bestridande av kostnaderna för nämnda förmån åt statens befattningshavare och pensionärer m. fl. vid sidan av huvudtitlarna såsom avsättning å 1920 års riksstat anvisat ett förslagsanslag, högst kronor 116,000,000.»

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 58 Ja och 140 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 67 Ja och 60 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 58 Ja och 140 Nej,

sammanräkningen visade 125 Ja och 200 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

§ 3.

Herr talmannen gav härefter ordet till

Svar å
interpellation.

Chefen för jordbruksdepartementet, herr statsrådet Petersson, som anförde: Herr talman! Med kammarens tillstånd har dess ledamot, herr Sven Persson i Fritorp till mig riktat följande spörsmål:

1:o) Vad är anledning till det löfte, folkhushållningskommissionen givit de jordbrukare, som under perioden $^{14}/_{10}$ 1917— $^9/_3$ 1918 levererat fläsk för kronor 2: 10 och under perioden $^{10}/_3$ 1918— $^{29}/_4$ 1918 för kronor 2: 50 per kg., att erhålla visst parti majs för kronor 26: — per 100 kg. icke blivit infriat?

2:o) Kan man förvänta, att Kungl. Maj:t vidtager åtgärder att de, som härigenom tillskyndats förlust, kunna påräkna erhålla gottgörelse av statsmedel?

Med anledning härav anhåller jag att få meddela följande.

Svar å
interpellation.
(Forts.)

Den 16 oktober 1917 godkände Kungl. Maj:t en mellan folkhushållningskommissionen och exportslakterierna träffad överenskommelse om disposition av dessa slakteriers produktion av fläsk m. m. under tiden från den 14 oktober 1917 till och med den 29 april 1918. I denna överenskommelse utfäste sig kommissionen att för varje levererat kg. fläsk av svin, vägande minst 50 kg. slaktad vikt, tillhandahålla, på sätt kommissionen närmare bestämde och till av kommissionen fastställda priser, fodersäd utgående för tiden intill den 1 december 1917 med 1 kg., tiden från den 1 december 1917—31 januari 1918 med 2 kg. och för tiden 1 februari—29 april 1918 med 3 kg., allt per kg. slaktad vikt. Därest kommissionen bleve i tillfälle att i stället för fodersäd tillhandahålla majs eller annat fodermedel, skulle myckenheten beräknas efter fodervärdet.

Sedan detta avtal blivit från slakteriernas sida uppsagt, godkände Kungl. Maj:t den 8 mars 1918 ny överenskommelse mellan folkhushållningskommissionen och exportslakterierna från och med den 10 i samma månad. I denna nya överenskommelse utfäste sig kommissionen att för den förut bestämda tiden, nämligen till och med den 29 april 1918, tillhandahålla fodersäd, majs eller annat fodermedel på förut angivet sätt, dock att det nu uttryckligen angavs, att detta skulle ske endast *i mån av tillgång*.

Något visst pris för fodersäden eller majsen angavs sålunda icke i avtalen. Det har sedermera från folkhushållningskommissionen uppgivits, att det vid avtalens upprättande förutsattes, att fodersäden skulle tillhandahållas fläskleverantörerna till det vid tiden för avtalets ingående gällande priset, som i fråga om majs utgjorde 26 kronor per 100 kilogram.

Dessa utfästelser grundade sig på att i de kalkyler, som under eftersommaren och hösten 1917 uppgjordes om spannmålstillgången för ransoneringsåret 1917—1918 ansågs kunna beräknas, att en kvantitet av 60,000 ton fodersäd skulle finnas att tillgå såsom reserv för att användas till fläskproduktionens vidmakthållande. Det visade sig emellertid, att dessa beräkningar över spannmålstillgången icke höllo strek i praktiken, huru försiktigt det än syntes vara uppgjorda, och det blev oundgängligen nödvändigt att i flera avseenden frångå den bestämda planen. På grund av den otillräckliga leveransen till staten av fodersäd kunde sålunda kommissionens nyssnämnda utfästelser till fläskproducenterna ej till fullo infrias. Det må erinras, att, som bekant, inleveranserna till staten av spannmål under förra förbrukningsåret vore så ytterst knappa, att det till och med endast var tack vare alldeles särskilda anordningar — bland annat användande av stora andelar fodersäd, majs och kli till inblandning i mjölet — som den allra viktigaste folkförsörjningsfrågan då kunde lösas genom upprätthållande av en någorlunda tillfredsställande ransonering av mjöl till människorna. Att fläskproducenternas berättigade krav måste sättas i efterhand, kunde icke hjälpas. De partier fläsk, som ställdes till kommissionens förfogande

Svar å
interpellation.
(Forts.)

under tiden från slutet av januari till den 29 april 1918 kunde följaktligen icke kompenseras med fodersåd, och först sedan ett parti majs, vilket såsom odugligt till människoföda på grund av ett års-långt uppehåll i utrikes hamn utsorterats från importerade majs-laster, ställts till kommissionens förfogande för utfodringsändamål, kunde en avbetalning till fläskleverantörerna äga rum, men endast med omkring $\frac{1}{3}$ av deras tillgodohavande eller ett halvt kilogram majs för varje kilogram levererat fläsk.

Sedan utsikter under nu löpande förbrukningsår öppnats för en rikligare tillgång å kraftfodermedel ingick kommissionen den 18 december 1918 till Kungl. Maj:t med framställning i ämnet, vari kommissionen hemställde, att Kungl. Maj:t ville godkänna, att kommissionen finge för fullgörande av ifrågavarande kraftfoderkompensation — vilken beräknades omfatta en kvantitet av cirka 7,400,000 kilogram, varav dock cirka $\frac{1}{3}$ redan levererats i form av fodersåd — utlämna majs till det vid avtalens ingående gällande pris eller 26 kronor per 100 kilogram.

Ett dylikt pris innebar en väsentlig reduktion av statens självkostnadspris och skulle medföra en högst betydande statsutgift, av kommissionen då beräknad till omkring 1,200,000 kronor. Den då importerade majsens ställdes nämligen eljest till förfogande för ett pris av 50 kronor per 100 kilogram. Emellertid befanns det möjligt att för den senare inkomna majsens något sänka sistnämnda pris, och den 10 januari 1919 beslöts, att majsens skulle säljas till jordbrukare för 40 kronor per 100 kilogram fritt banvagn vid foderbyråernas depåer. Till detta pris ägde fläskproducenterna uttaga återstående kvantiteter majs. Vid detta förhållande och då det icke visats att någon bindande utfästelse från folkhushållningskommissionens sida eller eljest för statens räkning icke avgivits att tillhandahålla fläskproducenterna den utlovade foderkompensationen till ett pris av 26 kronor eller annat pris, understigande statens självkostnads, fann Kungl. Maj:t den 14 januari 1919 vid föredragning av folkhushållningskommissionens nyssnämnda skrivelse icke skäl bifalla den däri gjorda framställningen om prisreglering å majs för kompensation till fläskproducenterna.

Under hänvisning till denna redogörelse får jag alltså såsom svar å interpellantens frågor anföra:

1) Anledningen till att utfästelsen att lämna fläskproducenterna kompensation av fodersåd eller majs för fläsk av visst slag, som levererats till och med den 29 april 1919, icke tidigare kunnat i avseende å kvantiteten fullt infrias har varit den allmänt kända bristen på dylik kompensationsvara, i det att vad som funnits därav måst användas till andra oundgängliga ändamål, främst till livsuppehälle åt människorna.

2) Någon bindande utfästelse från statens sida att lämna sådan kompensationsvara till pris av 26 kronor för 100 kilogram eller annat, statens självkostnad understigande pris, har icke, såvitt utrönas kunnat, förelegat. Vid sådant förhållande har, då kompensationsvara av majs blivit att tillgå under vintern 1918—1919 densamma erbjudits fläskproducenterna till 40 kronor för 100 kilogram;

3) Då med hänsyn till vad sålunda förekommit fläskproducenterna icke kunna anses vara i sämre läge än andra, vilka mäst i sin mån vidkännas följderna av det svåra ransoneringsåret 1917—1918, kan jag för min del icke tillstyrka Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för att genom betydande tillskott av statsmedel tillhandahålla den utfästa foderkompensationen till pris, understigande statens självkostnader.

*Svar å
interpellation.
(Forts.)*

Vidare yttrade:

Herr Persson i Fritorp: Herr talman! I överensstämmelse med övlig och god sed skall jag först be att till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framföra mitt vördsamma tack, för att svar givits å den av mig framställda interpellationen.

Jag måste emellertid genast förklara, att jag icke kan utsträcka denna min tacksamhet att jämväl omfatta innehållet i herr jordbruksministerns svar. När jag framställde min interpellation, förväntade jag med säkerhet, att, när svar en gång skulle givas, detta beträffande min andra fråga — huruvida Kungl. Maj:t ämnade vidtaga åtgärder i antytt syfte — endast kunde bli ett. nämligen att sådana skulle vidtagas; och jag vet, att jag icke säger för mycket, då jag påstår, att det svar, herr statsrådet i dag lämnat, kommer att väcka mycken besvikelse bland dem, som beröras av detta spörsmål.

Herr statsrådet sade, att något visst pris för fodersäd icke angivits i avtalen, och detta är riktigt, men herr statsrådet lämnade också den för denna frågas bedömande ingalunda oväsentliga upplysningen, att det från folkhushållningskommissionen uppgivits, att det förutsatts, att fodersäden skulle tillhandahållas fläskproducenterna till det vid avtalets ingående gällande gällande priset för majsen, 26 kronor per 100 kg. Här ha vi pudelns kärna. Ha folkhushållningskommissionens representanter vid avtalens ingående givit något löfte eller ej? Har det givits ett löfte av en så maktfullkomlig institution, bör det enligt mitt förmenande också infrias.

I detta sammanhang erinrade herr jordbruksministern också om det svåra ransoneringsåret 1917—1918 och hurusom de då gjorda beräkningarna om spannmålstillgången icke höllo streck. Av skäl, som för övrigt äro välkända, kunde folkhushållningskommissionens löfte om leverans av fodersäd icke i behörig tid infrias. Jag vill därom endast säga, att de svårigheter, som då rådde, gällde även fläskproducenterna. De blevo offentligt uppmanade att taga av den fodersäd, som reserverats för dragarna under vårarbetet 1918, för att genom gödning av svin öka den ringa tillgången på fläsk. Att denna lånade fodersäd icke kunde åter ställas till förfogande vid en tidpunkt, då jag vågar säga, att den ytterligt väl behövdes, berodde ju på kända omständigheter, det var den knappa tillgången på livsmedel. Men då herr jordbruksministern säger, att fläskproducenterna icke kunde anses ställda i sämre läge än andra, då vågar jag häremot påstå motsatsen, och för övrigt är det helt naturligt och

Svar å interpellation. däri tror jag, herr statsrådet själv vid närmare eftertanke skall giva mig rätt.

(Forts.)

Herr statsrådet nämnde, att en reduktion av priset å majs till 26 kronor till kompensationsberättigade skulle förorsaka statsverket en utgift av omkring 900,000 kronor, om jag hörde rätt. Enligt beräkningar, som gjorts i Skåne, skulle beloppet överstiga en miljon. Det rör sig, som herrarna hörde, icke om småsummor. Men jag får säga, att summorna få här icke spela den avgörande rollen. Här ligger frågan så: Var ligger rättvisan? Här har gjorts avtal mellan å ena sidan exportslakterierna och å andra sidan folkhushållningskommissionen, och fläsket skall levereras till ett visst pris, med vilket producenterna kalkylerat i visshet om, att erhålla fodersåd i kompensation till det dagspris, som gällde vid avtalens ingående. Fodersåden uteblir, men när den en gång kommer, skall den betalas med hart när dubbla priset.

Nu yttrade herr jordbruksministern i slutet av svaret, att någon *bindande* utfästelse från statens sida att lämna majsen för 26 kronor per 100 kilogram icke, såvitt kunnat utrönas, förelegat. Ja, allting här i världen är ju relativt, och därför måste svaret bli olika, om statsrådet med "staten" menar Kungl. Maj:t eller — som det i detta fall egentligen var — folkhushållningskommissionen. Ja, det är ju troligt, att det på juridisk väg icke går att vinna rättelse, men jag vågar dock säga, att var den verkliga rättvisan ligger, därom synes mig ingen tvekan böra råda, om det förhållandet, att folkhushållningskommissionen i december 1918 hos Kungl. Maj:t anhållit om bemyndigande att för fullgörande av ifrågavarande kraftfoderkompensation tillhandahålla majsen för 26 öre per kilogram tycker jag vittna bättre än något annat om, att folkhushållningskommissionen själv funnit sitt löfte vara av bindande innebörd. Och det är verkligen att beklaga, att Kungl. Maj:t icke funnit skäl bifalla denna framställning. Det har under krisåren så många gånger talats om den osunda moralen, och får nu allmänheten även den föreställningen, att man ej längre kan lita på löften av statens egna organ, då tycker jag, att det går väl långt. Och jag kan som ett belysande exempel om uppfattningen i denna fråga hos lantmännen anföra, att jag under våra påskferier var i tillfälle att läsa en skrivelse från en lantbrukare från min valkrets till Kristianstads läns hushållningssällskap med förfrågan, vart han skulle vända sig för att utfå skillnaden mellan erlagda 50 öre och 26 öre per kilogram för majsen. Att man skulle få ut skillnaden ansåg han alldeles uppenbart och klart.

Det skulle vara åtskilligt att säga om det sätt, varpå distributionen av folkhushållningskommissionen verkställdes, men det ligger utom ramen av denna interpellation. Jag vill endast säga, att de, som skött denna, synas ha en betänklig brist på kannedom om vårt lands geografi.

Dagen innan jag framställde interpellationen utdelades på våra bänkar överrevisorernas berättelse om granskningen av folkhushållningskommissionens räkenskaper för tiden 26 september 1916—

31 december 1917. Enligt denna ståtår kommissionen med en vinst av 5,228,946 kronor 24 öre. Jag vill säga, att äro kommissionens övriga affärer av samma art som den här berörda, så förmodar jag, att denna kommission vid avslutandet av sin verksamhet, vilket vi ju alla hoppas kommer att äga rum inom en nära tidpunkt, kommer att lämna ett anseeligt överskott till statsverket. Det har under kris-åren från ledande håll inom folkhushållningskommissionen erkänts, att Skånes bönder visat den största lojalitet ifråga om åtlydandet av givna föreskrifter; och det har även i denna kammare — jag tror även en gång från statsrådsbänken — erkänts. Och jag beklagar, att jordbruksministern nödgats lämna ett negativt svar på interpellationen. Men nu ha lantmännen från högsta håll fått bekräftat, att rättelse ej står att vinna, och de ha all anledning att erinra sig det gamla ordspråket: "O tack är världens lön."

Svar å
interpellation.
(Forts.)

Chefen för jordbruksdepartementet, herr statsrådet *Petersson*: Endast ett par ord. När interpellanten säger, att mitt svar var en besvikelse för så många, så undrar jag, om det kan vara fallet, detta därför att det har ju långt innan interpellationen väcktes här i kammaren, blivit bekant, att Kungl. Maj:t redan i januari månad har som svar på folkhushållningskommissionens skrivelse sagt, att Kungl. Maj:t icke kunde bifalla framställningen. Jag tror således, att det var bekant för länge sedan, vilken ståndpunkt Kungl. Maj:t i den frågan hade tagit.

Så återopade interpellanten, att det var ett avtal gjort med producenterna. Och avtal böra ju hållas. Jag vill naturligtvis icke på något sätt eliminera bort en sådan uppfattning som den, att avtal böra hållas. Men jag vill dock säga, och det förtjänar att ihågkommas, att i detta skriftliga avtal, som är godkänt av Kungl. Maj:t, icke finns ett ord nämnt om till vilket pris denna kompensationsvara skulle lämnas. Det var ju givet, att om tillgångarna hade medgivit, att kompensationen kunde ha utlämnats under de tider, då den var utfästad, så hade det då gällande priset fått gälla. Men det blev icke möjligt, som herrarna veta, av den anledningen, att det icke fanns tillgångar i landet, liksom det icke blev möjligt att infria det, som också hela landets jordbrukare kände som ett slags löfte från folkhushållningskommissionen, att de skulle få till sina kreatur behålla eller få ut en viss kvantitet fodersäd, beräknad efter den areal odlad jord och det antal kreatur de hade. De fingo icke det hela. Och jag förmodar, att det nästan över lag i Skåne var så, att de icke på långa håll när fingo den foderkvantitet, som de beräknat och hoppats på. Och varför? Jo, det fanns ingenting att taga. Och så var det med denna sak också.

När nu så var fallet, att i det skriftliga avtalet icke fanns ett ord nämnt om priset och det icke fanns tillgång att lämna kompensationsvara fullt ut under den tiden, så förefaller det mig, som om det skulle vara ganska svårt — jag har åtminstone intagit den ståndpunkten — att när statens självkostnader och priset i den allmänna marknaden voro så väsentligt olika som 26 och 50 kronor — det sattes ju sedan ned till 40 kronor — staten skulle förpliktas att betala

Svar å
interpellation.
(Forts.)

denna skillnad. När staten härvidlag gick så långt, att den till självkostnadspris fullgjorde denna förbindelse, så fort det för staten var möjligt att göra det, så anser jag icke man kan komma längre.

Herr O l s s o n i Kullenbergstorp: Herr talman! Denna fråga har väckt rätt mycket uppseende bland de skånska jordbrukarna och jag tror, att det är en smula fel att, som herr statsrådet gör, ställa denna frågas avgörande i paritet med det, att vi icke kunde få så mycket fodersäd till våra djur där nere i Skåne, som folkhushållningskommissionens utfodringsplan medgav. När man icke har foder själv och det icke fanns förråd, då insågo nog alla jordbrukare tämligen lät, att det var ingenting att göra. Men med den fråga, som interpellationen berör, var dock ett annat förhållande, ty där uppmanar folkhushållningskommissionen jordbrukarna att gå tillväga på ett visst sätt, nämligen att de skulle taga av det de själva hade i förråd eller det som var dem tilldelat enligt planen och därmed utfodra svin och leverera fläsk, och så skulle de erhålla så och så mycket säd för den och den månaden per kilogram fläsk som lämnades. Det blir ändå ett helt annat förhållande. Och det är det som gjort, att denna sak har retat mycket mer än åtskilligt annat. Ty man ansåg, att man blev helt enkelt lurad. Man uppmanades att göra på ett visst sätt, och så blev man, som man brukar säga, lurad på konfekten. Det är det, som väckt mest ond blod i denna fråga. Det kan man icke komma ifrån. Saken var icke alldeles densamma i dessa båda fall.

För övrigt ligger nog det betänkliga i denna sak däri, som interpellanten själv angav, att det är icke synnerligen lyckligt för staten att göra en viss utfästelse — så mycket mer som det här skedde i formen av en direkt uppmaning till personer att handla på ett visst sätt, och de läto locka sig till att handla på det sättet — och sedan statens högsta organ förklarar, att det var ingenting bindande, d. v. s. icke något vanligt kontrakt, och därför behöves icke en sådan sak honoreras. Jag tror det blir synnerligen olyckligt på längden, om en sådan uppfattning skall göra sig gällande, att statsorganens utfästelser eller uttalanden icke gälla annat än om man har skriftligt kontrakt.

Herr P e r s s o n i Fritorp: Herr talman! Jag är väsentligen förekommen av den föregående ärade talaren. Det var blott ett yttrande av herr statsrådet, som gjorde, att jag tog mig friheten att ånyo begära ordet.

Herr statsrådet trodde icke, att det var någon besvikelse för lantmännen i Skåne, när de fingo veta, att de icke skulle få någon rättelse. För min del vill jag då säga, att när jag framställde interpellationen, var det för mig alldeles obekant, att folkhushållningskommissionen hade hos Kungl. Maj:t gjort den framställning, som herr jordbruksministern i sitt svar omnämnet. Jag vågar därför säga och påstår bestämt, med den kännedom jag har om förhållandena, att för lantmännen i Skåne utgör herr statsrådets svar en besvikelse. Hur det varit med framställningen från folkhushållningskommissionen

nen till Kungl. Maj:t har jag icke reda på. Såvitt jag kan erinra mig meddelas ingenting härom i pressen och då är det ju icke att undra på om vederbörande saknade kännedom om denna framställning.

Svar å
interpellation.
(Forts.)

§ 4.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 405, angående införselmonopol å socker.

§ 5.

Vidare föredrogs, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden nr 126—129 och 144—153, bevillningsutskottets betänkanden nr 44—47 samt bankoutskottets utlåtanden nr 57—59.

§ 6.

Härefter föredrogs vart för sig bankoutskottets memorial:

nr 60, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande punkt 9 i bankoutskottets utlåtande nr 46 i anledning av väckta motioner om pensioner och understöd från allmänna indragningsstaten; och

nr 61, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande pensioner och understöd.

De i dessa memorial föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

§ 7.

Föredrogs, men blevo ånyo bordlagda första lagutskottets utlåtande nr 26, andra lagutskottets utlåtanden nr 41 och 42, jordbruksutskottets utlåtanden och memorial nr 95—98, första särskilda utskottets utlåtande nr 1 samt andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 9.

§ 8.

Ordet lämnades härefter på begäran till

Herr Tengdahl, som yttrade: Jag hemställer, att första särskilda utskottets utlåtande nr 1 måtte på morgondagens föredragningslista sättas först bland två gånger bordlagda ärenden.

Denna hemställan bifölls.

§ 9.

Anmälades och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen

från bevillningsutskottet:

nr 217, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående försäljning av pilsner m. m. dels ock i ämnet väckta motioner;

från andra särskilda utskottet:

nr 218, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om begränsning av tiden för bageri- och konditoriarbete;

från statsutskottet:

nr 215, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneroglering under år 1919 för vissa befattningshavare å ordinarie stat inom den civila statsförvaltningen ävensom angående förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom samma förvaltning samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel jämte i ämnet väckta motioner;

nr 208, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående docentinstitutionen vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet;

från andra lagutskottet:

nr 212, angående val av ordförande och två fullmäktige i riksställning om skyldighet i vissa fall att vid flottled anordna härbärgen åt flottningsarbetarna; samt

från riksdagens kansli:

nr 209, angående val av två fullmäktige i riksbanken och av tre suppleanter för riksdagens samtliga fullmäktige i nämnda verk; och

nr 212, angående val av ordförande och två fullmäktige i riksgäldskontoret ävensom av tre suppleanter för fullmäktige i nämnda verk.

Vidare anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag till förordnanden:

nr 210, för två fullmäktige i riksbanken;

nr 211, för tre suppleanter för riksdagens fullmäktige i riksbanken;

nr 213, för ordförande och två fullmäktige i riksgäldskontoret; samt

nr 214, för tre suppleanter för fullmäktige i riksgäldskontoret.

§ 10.

Till bordläggning anmäldes:

bankoutskottets utlåtande, nr 62, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående ombildning av vissa pensions- och åldersunderstödsanstalter till en statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. dels ock i ämnet väckta motioner;

andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 13, i anledning av första kammarens beslut i fråga om vidtagande av åtgärder för inrymmande i skolundervisningen av upplysning och utbildning i levnadsvett och humanitet; och

andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, nr 11, i

anledning av herr Röings motion, nr 202, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående omarbetning av gällande järnvägstrafikstadga.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag.

§ 12.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *Hallen* under 3 dagar fr. o. m. den 24 maj och
» *Karlsson* i Gasabäck » 8 » » » 24 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,57 e. m.

In fidem
Per Cronvall.